

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. balandžio 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Konkurencija – Vertikalieji konkurencijos apribojimai – SESV 101 straipsnio 1 ir 2 dalys – Veiksmingumo principas – Reglamentas (EB) Nr. 1/2003 – 2 straipsnis – Direktyva 2014/104/ES – 9 straipsnio 1 dalis – Nacionalinių konkurencijos institucijų galutinių sprendimų, kuriais konstatuojamas konkurencijos teisės normų pažeidimas, privalomumas – Taikymas laiko ir materialiniu atžvilgiu – Ieškiniai dėl žalos atlyginimo ir dėl negaliojimo dėl Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo“

Byloje C-25/21

dėl *Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid* (Madrido komercinis teismas Nr. 2, Ispanija) 2020 m. lapkričio 30 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. sausio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ZA,

AZ,

BX,

CV,

DU,

ET

prieš

Repsol Comercial de Productos Petrolíferos SA

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadžiev (pranešėjas), teisėjai P. G. Xuereb, A. Kumin, N. Wahl ir I. Ziemele,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

* Proceso kalba: ispanų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. gegužės 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- ZA, AZ, BX, CV, DU ir ET, atstovaujamų *abogados* A. Hernández Pardo, I. Sobrepera Millet ir L. Ruiz Ezquerra,
- *Repsol Comercial de Productos Petrolíferos SA*, atstovaujamos *abogados* M. P. Arévalo Nieto, Á. Requeijo Pascua ir M. Villarrubia García,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos L. Aguilera Ruiz,
- Europos Komisijos, atstovaujamos F. Jimeno Fernández ir C. Urraca Caviedes,

susipažinęs su 2022 m. rugsėjo 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 101 straipsnio 2 dalies ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 2 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ZA, AZ, BX, CV, DU ir ET (toliau kartu – KN įpėdiniai) ir *Repsol Comercial de Productos Petrolíferos SA* (toliau – *Repsol*) ginčą dėl KN paveldėtojų pareikštų ieškinių dėl jų su *Repsol* sudarytų sutarčių pripažinimo negaliojančiomis ir dėl šiomis sutartimis tariamai padarytos žalos atlyginimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1/2003

- 3 Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnyje „Įrodinėjimo pareiga“ nustatyta:

„Visuose nacionaliniuose ar Bendrijos procesuose dėl [SESV 101 ir 102] straipsnių taikymo pareiga įrodyti [SESV 101] straipsnio 1 dalies ar [102] straipsnio pažeidimą tenka šaliai ar institucijai, pareiškusiai, kad būta tokio pažeidimo. Įmonei ar įmonių asociacijai, pretenduojančiai pasinaudoti [SESV 101] straipsnio 3 dalies nuostatomis, tenka pareiga įrodyti, kad šios straipsnio dalies sąlygos įvykdytos.“

Direktyva 2014/104/ES

- 4 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo (OL L 349, 2014, p. 1), 34 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Kad [Europos] Komisija ir nacionalinės konkurencijos institucijos veiksmingai ir nuosekliai taikytų SESV 101 ir 102 straipsnius, būtina visoje [Europos] Sąjungoje užtikrinti bendrą požiūrį į nagrinėjant pažeidimą priimtų nacionalinių konkurencijos institucijų galutinių sprendimų poveikį tolesniems ieškiniams dėl žalos atlyginimo. Šie sprendimai priimami tik informavus Komisiją apie numatomą sprendimą arba, kai jo nėra, apie bet kurį kitą dokumentą, kuriame nurodomi siūlomi veiksmai pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 11 straipsnio 4 dalį, ir jei Komisija dar nėra perėmusi nacionalinės konkurencijos institucijos kompetencijos pradėdama procesą pagal to reglamento 11 straipsnio 6 dalį. Tuo tikslu Komisija turėtų užtikrinti nuoseklų Sąjungos konkurencijos teisės taikymą, dvišaliu pagrindu ir per Europos konkurencijos tinklą teikdama gaires nacionalinėms konkurencijos institucijoms. Siekiant didinti teisinį tikrumą, vengti nenuoseklumo taikant SESV 101 ir 102 straipsnius, didinti ieškinių dėl žalos atlyginimo veiksmingumą bei procesinį efektyvumą ir gerinti vidaus rinkos veikimą įmonių ir vartotojų atžvilgiu, nacionalinės konkurencijos institucijos ar apeliacinės instancijos teismo galutinis sprendimas, kuriuo nustatytas SESV 101 arba 102 straipsnio pažeidimas, neturėtų būti iš naujo ginčijamas vėlesniuose ieškiniuose dėl žalos atlyginimo. Todėl ieškiniuose, pareikštuose su tuo pažeidimu susijusios nacionalinės konkurencijos institucijos arba apeliacinės instancijos teismo valstybėje narėje, toks pažeidimo konstatavimas turėtų būti laikomas neginčijamai nustatytu. Tačiau pažeidimo konstatavimo poveikis turėtų apimti tik pažeidimo pobūdį ir jo apimtį materialiniu, asmenų, laiko ir teritoriniu atžvilgiu, kaip nustatė konkurencijos institucija arba apeliacinės instancijos teismas, naudodamasis savo jurisdikcija. Jei sprendimu daroma išvada, kad nacionalinės konkurencijos teisės nuostatos pažeistos, tais atvejais, kai toje pačioje byloje lygiagrečiai taikomos Sąjungos ir nacionalinė konkurencijos teisė, toks pažeidimo konstatavimas turėtų būti laikomas neginčijamai nustatytu.“

- 5 Šios direktyvos 1 straipsnyje „Dalykas ir taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Šia direktyva nustatomos tam tikros taisyklės, būtinos užtikrinti, kad bet kuris asmuo, patyręs žalą dėl konkurencijos teisės pažeidimo, kurį padarė įmonė arba įmonių asociacija, galėtų veiksmingai pasinaudoti teise iš tos įmonės arba asociacijos reikalauti visos kompensacijos už tą žalą. Direktyva nustatomos taisyklės, kuriomis skatinama neiškraipyta konkurencija vidaus rinkoje ir šalinamos tinkamo jos veikimo kliūtys, visiems tokią žalą patyrusiems asmenims užtikrinant lygiavertę apsaugą visoje Sąjungoje.

2. Direktyva nustatomos taisyklės, kuriomis koordinuojamas konkurencijos institucijų įgyvendinamas konkurencijos taisyklių vykdymo užtikrinimas ir tų taisyklių vykdymo užtikrinimas nacionaliniams teismams nagrinėjant ieškinius dėl žalos atlyginimo.“

- 6 Šios direktyvos 9 straipsnyje „Nacionalinių sprendimų poveikis“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės konkurencijos institucijos arba apeliacinės instancijos teismo galutiniu sprendimu nustatytas konkurencijos teisės pažeidimas būtų laikomas neginčijamai nustatytu pagal SESV 101 ar 102 straipsnį arba pagal nacionalinę konkurencijos teisę jų nacionaliniams teismams pateiktų ieškinių dėl žalos atlyginimo tikslais.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kitoje valstybėje narėje priimtas 1 dalyje nurodytas galutinis sprendimas galėtų pagal jų atitinkamą nacionalinę teisę būti pateiktas jų nacionaliniams teismams bent kaip *prima facie* įrodymas, kad buvo padarytas konkurencijos teisės pažeidimas, ir atitinkamais atvejais galėtų būti vertinamas kartu su bet kuriais kitais šalių pateiktais įrodymais.
3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teisėms ir pareigoms, numatytoms SESV 267 straipsnyje.“
- 7 Šios direktyvos 21 straipsnio „Perkėlimas į nacionalinę teisę“ 1 dalis suformuluota taip:
„Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2016 m. gruodžio 27 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.
Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.“
- 8 Šios direktyvos 22 straipsnyje „Laikinas taikymas“ nustatyta:
„1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės priemonės, patvirtintos pagal 21 straipsnį tam, kad būtų laikomasi šios direktyvos esminių nuostatų, būtų netaikomos atgaline tvarka.
2. Valstybės narės užtikrina, kad bet kurios nacionalinės priemonės, patvirtintos pagal 21 straipsnį, išskyrus tas, kurios nurodytos 1 dalyje, nebūtų taikomos ieškiniams dėl žalos, kurie nacionaliniuose teismuose pateikti iki 2014 m. gruodžio 26 d.“

Ispanijos teisė

- 9 2007 m. liepos 3 d. *Ley 15/2007 de Defensa de la Competencia* (Konkurencijos apsaugos įstatymas 15/2007; BOE, Nr. 159, 2007 m. liepos 4 d., p. 28848), iš dalies pakeisto 2017 m. gegužės 26 d. *Real Decreto-ley 9/2017, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores* (Karaliaus dekretas įstatymas 9/2017, kuriuo perkeliama Europos Sąjungos direktyvos finansų, prekybos ir sveikatos, taip pat darbuotojų judėjimo srityse; BOE, Nr. 126, 2017 m. gegužės 27 d., p. 42820), 75 straipsnio 1 dalyje numatyta:
„Ispanijos nacionalinės konkurencijos institucijos arba teismo įsiteisėjusiu sprendimu nustatytas konkurencijos teisės pažeidimas yra laikomas negincijamai įrodytu, kai nagrinėjamas Ispanijos teismui pateiktas ieškinys dėl žalos atlyginimo.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 10 KN paveldėtojai yra KN Ispanijoje pastatytos degalinės savininkai. 1987–2009 m. laikotarpiu KN arba KN paveldėtojai ir *Repsol* sudarė kelias išimtines degalų tiekimo sutartis.
- 11 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad dvi pirmosios sutartys, sudarytos 1987 m. liepos 1 d. ir 1996 m. vasario 1 d., buvo „perpardavimo sutartys“, o *Repsol* patiektų degalų nuosavybės teisė būdavo perduodama KN arba KN paveldėtojams, kai tik degalai būdavo perpilami į degalinės talpyklą. Šiose sutartyse buvo numatyta, kad degalinės savininkas gauna komisinį atlyginimą, kurį gali taikyti *Repsol* rekomenduojamai mažmeninės degalų pardavimo kainai.

- 12 1999 m. balandžio 27 d. *Asociación de Propietarios de Estaciones de Servicio y Unidades de Suministro de Andalucía* (Andalūzijos degalinių ir tiekimo įrenginių savininkų asociacija, Ispanija) kompetentingoms institucijoms pateikė skundą dėl kelių naftos perdirbimo bendrovių, įskaitant *Repsol*, dėl nacionalinės ir Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimo.
- 13 2001 m. liepos 11 d. sprendimu (toliau – 2001 m. sprendimas) *Tribunal de Defensa de la Competencia* (Konkurencijos teismas, Ispanija) konstatavo, kad sudarydama sutartis su tam tikromis Ispanijos degalinėmis ir nustatydama mažmeninę degalų pardavimo kainą *Repsol* pažeidė konkurencijos teisės normas. Tas teismas įpareigojo *Repsol* nutraukti šį pažeidimą.
- 14 Šis sprendimas, kurį užginčijo *Repsol*, buvo patvirtintas 2007 m. liepos 11 d. *Audiencia Nacional* (Nacionalinis teismas, Ispanija) sprendimu. Dėl šio sprendimo *Repsol* pateikė kasacinį skundą *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija), tačiau šis 2010 m. lapkričio 17 d. sprendimu jį atmetė. 2001 m. sprendimas tapo galutinis.
- 15 2001 m. vasario 22 d., 2006 m. vasario 22 d. ir 2009 m. liepos 17 d. KN paveldėtojai sudarė dar tris sutartis su *Repsol*. Tose sutartyse, kurios taip pat buvo perpardavimo sutartys, buvo nustatyta išimtinio tiekimo pareiga šios bendrovės naudai.
- 16 Atlikusi tyrimą *Comisión Nacional de la Competencia* (Nacionalinė konkurencijos komisija, Ispanija) 2009 m. liepos 30 d. priėmė sprendimą (toliau – 2009 m. sprendimas), kuriuo skyrė baudas tam tikroms naftos perdirbimo bendrovėms, įskaitant *Repsol*, už netiesioginį degalinių taikytą mažmeninės degalų pardavimo kainos nustatymą. Ši institucija konstatavo, kad *Repsol* pažeidė EB 81 straipsnio 1 dalį (dabar – SESV 101 straipsnio 1 dalis) ir 1989 m. liepos 17 d. *Ley 16/1989 de Defensa de la Competencia* (Konkurencijos apsaugos įstatymas 16/1989; BOE, Nr. 170, 1989 m. liepos 18 d., p. 22747) 1 straipsnį.
- 17 2009 m. sprendimas, dėl kurio buvo pareikštas ieškinys dėl panaikinimo, buvo patvirtintas 2015 m. gegužės 22 d. ir birželio 2 d. *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimais ir tapo galutinis.
- 18 Vykdydama priežiūros procedūrą, Nacionalinė konkurencijos komisija priėmė tris sprendimus, kuriuose konstatavo, kad iki 2019 m. *Repsol* toliau pažeidinėjo konkurencijos teisės normas.
- 19 Šiomis aplinkybėmis, remdamiesi SESV 101 straipsnio 2 dalimi, KN paveldėtojai po to, kai buvo priimti 2001 ir 2009 m. sprendimai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme *Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid* (Madrido komercinis teismas Nr. 2, Ispanija) pareiškė, pirma, ieškinį dėl su *Repsol* sudarytų sutarčių pripažinimo negaliojančiomis, nes pažeisdama SESV 101 straipsnio 1 dalį ši bendrovė nustatė mažmeninę kuro ir degalų pardavimo kainą, ir, antra, ieškinį dėl šiomis sutartimis tariamai padarytos žalos atlyginimo. Siekdami įrodyti pažeidimą, KN paveldėtojai šiuose ieškiniuose remiasi 2001 m. ir 2009 m. sprendimais.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, pirma, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnį pareiga įrodyti SESV 101 straipsnio pažeidimą tenka šaliai, pareiškusiai, kad būta tokio pažeidimo.
- 21 Antra, jis pažymi, kad iš principo pagal Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalį nagrinėjant ieškinį dėl žalos atlyginimo, pareiškštą po to, kai nacionalinė konkurencijos institucija priėmė galutinį sprendimą, ieškovas gali įvykdyti jam tenkančią pažeidimo buvimo įrodinėjimo pareigą įrodydamas, kad šis sprendimas susijęs būtent su atitinkamais sutartiniais santykiais.

- 22 Pagal nacionalinę jurisprudenciją nagrinėjant tokį ieškinį dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį, kokį pareiškė KN paveldėtojai, nacionalinės konkurencijos institucijos galutinis sprendimas neturi privalomosios galios, jei neįrodyta, kad šiame sprendime konstatuotas pažeidimas ir tariamas pažeidimas, dėl kurio pareikštas ieškinys, yra tie patys ir kad nuo šio pažeidimo nukentėjo būtent ieškovas, o ne kitas asmuo.
- 23 Taigi, reikia atskirai išnagrinėti sutartinius santykius, kurie yra ginčo dalykas, ir įrodyti, kad būtent ieškovas, degalinės operatorius, o ne kitas asmuo nukentėjo nuo kainų nustatymo.
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas pažymi, kad pagal nacionalinę jurisprudenciją, kai, be kita ko, nacionalinės konkurencijos institucijos galutiniame sprendime konstatuotas pažeidimas ir pažeidimas, dėl kurio pareikštas ieškinys pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį, nesutampa, toks sprendimas nėra net konkurencijos taisyklių pažeidimo buvimo požymis.
- 25 Šiuo atveju tam, kad būtų priimtas sprendimas, kuriuo pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutartys pripažįstamos negaliojančiomis, KN įpėdiniai turi iš naujo šiam teismui pateikti įrodymus, pateiktus nacionalinių konkurencijos institucijų nagrinėtoje administracinėje byloje.
- 26 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas mano, kad jeigu būtų paneigtas bet koks nacionalinės konkurencijos tarnybos galutinių sprendimų privalomas poveikis, SESV 101 straipsnį pažeidžiančios sutartys liktų galioti.
- 27 To teismo nuomone, jei KN įpėdiniais pavyksta įrodyti, kad šios sutartys laiko ir teritoriniu požiūriais atitinka veiksmus, už kuriuos nacionalinės konkurencijos institucijos savo galutiniuose sprendimuose skyrė sankcijas, ir šių institucijų nagrinėtų sutarčių rūšį, reikia manyti, kad jie įvykdė jiems pagal Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnį tenkančią įrodinėjimo pareigą ir kad jiems pavyko įrodyti SESV 101 straipsnio pažeidimą, dėl kurio jie pareiškė ieškinius.
- 28 Tokiomis aplinkybėmis *Juzgado de lo Mercantil no 2 de Madrid* (Madrido komercinis teismas Nr. 2) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
  - „1. Jei ieškovas įrodo, kad jo ir *Repsol* išimtinio tiekimo, naudojant komercinį pavadinimą, sutartinius santykius (grindžiami komiso veiklos modeliu arba pardavimu taikant nurodytą referencinę perpardavimo kainą su nuolaida) nacionalinė konkurencijos tarnyba jau išnagrinėjo laiko ir teritorijos atžvilgiu, ar laikytina, kad šiems sutartiniams santykiams taikomas 2001 m. liepos 11 d. *Tribunal de Defensa de la Competencia* (Konkurencijos teismas <...>) sprendimas (byla 490/00 REPSOL) ir (arba) 2009 m. liepos 30 d. [Nacionalinės konkurencijos komisijos] sprendimas (byla 652/07 REPSOL/CEPSA/BP), t. y. įvykdyti Reglamento (EB) Nr. 1/2003 2 straipsnyje nustatyti reikalavimai, susiję su pareiga įrodyti pažeidimą?
  2. Jeigu į [pirmąjį] klausimą būtų atsakyta teigiamai ir šioje byloje būtų nustatyta, kad sutartiniams santykiams taikomas 2001 m. liepos 11 d. *Tribunal de Defensa de la Competencia* (Konkurencijos teismas) sprendimas (byla 490/00 REPSOL) arba 2009 m. liepos 30 d. [Nacionalinės konkurencijos komisijos] sprendimas (byla 652/07 REPSOL/CEPSA/BP), ar tuomet automatiškai turi būti pripažinta, kad susitarimas yra negaliojantis, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

Pirminės pastabos

- 29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Direktyvą 2014/104, visų pirma jos 9 straipsnio 1 dalį. Tačiau ši nuostata galėtų būti reikšminga sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje, tik jeigu šis ginčas patektų į jos taikymo sritį materialiniu ir laiko atžvilgiu.
- 30 Dėl Direktyvos 2014/104 9 straipsnio materialinės taikymo srities reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šios direktyvos pavadinimo ir jos 1 straipsnio „Dalykas ir taikymo sritis“, joje nustatytos tam tikros taisyklės, kuriomis reglamentuojami nacionaliniu lygmeniu pareikšti ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo.
- 31 Remiantis tuo, darytina išvada, kad Direktyvos 2014/104, įskaitant jos 9 straipsnį, materialinė taikymo sritis apima tik ieškinius dėl žalos atlyginimo, pareikštus dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, todėl ji neapima kitų rūšių ieškinių dėl konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, kaip antai pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį pareikštų ieškinių dėl negaliojimo.
- 32 Vadinas, KN paveldėtojų pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį pareikštas ieškinys dėl negaliojimo nepatenka į Direktyvos 2014/104 materialinę taikymo sritį.
- 33 Dėl šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies taikymo KN paveldėtojų ieškiniui dėl žalos atlyginimo laiko atžvilgiu reikia priminti, kad siekiant nustatyti, ar šios direktyvos nuostatos taikomos laiko atžvilgiu, pirmiausia reikia nustatyti, ar atitinkama nuostata yra materialinė nuostata, ar ne (2022 m. birželio 22 d. Sprendimo *Volvo ir DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 38 punktą).
- 34 Jeigu Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalis būtų laikoma „materialine nuostata“ ir kadangi šiuo atveju neginčijama, kad ši direktyva buvo perkelta į Ispanijos teisę praėjus penkiems mėnesiams nuo jos 21 straipsnyje numatyto perkėlimo termino pabaigos, nes Karaliaus dekretas įstatymas Nr. 9/2017, kuriuo ši direktyva perkelta į nacionalinę teisę, įsigaliojo 2017 m. gegužės 27 d., reikėtų patikrinti, antra, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija, jeigu ji negali būti laikoma nauja, susidarė prieš pasibaigiant šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, t. y. iki 2016 m. gruodžio 27 d., ar vis dėlto ji toliau darė poveikį pasibaigus šiam terminui (šiuo klausimu 2022 m. birželio 22 d. Sprendimo *Volvo ir DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 42 ir 48).
- 35 Tačiau jeigu ši nuostata laikoma „procesine nuostata“, ji turėtų būti taikoma atitinkamai teisinei situacijai jos įsigaliojimo dieną (šiuo klausimu žr. 2021 m. birželio 3 d. Sprendimo *Jumbocarry Trading*, C-39/20, EU:C:2021:435, 28 punktą).
- 36 Pirma, kiek tai susiję su Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalies materialiniu ar nematerialiniu pobūdžiu, reikia priminti, kad pagal šią nuostatą valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės konkurencijos tarnybos arba apeliacinės instancijos teismo galutiniu sprendimu konstatuotas konkurencijos teisės pažeidimas būtų laikomas neginčijamai nustatytu pagal SESV 101 ar 102 straipsnį arba pagal nacionalinę konkurencijos teisę jų nacionaliniams teismams pareikštų ieškinių dėl žalos atlyginimo tikslais.

- 37 Iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad ji nacionalinės konkurencijos institucijos galutiniams sprendimams arba tam tikrais atvejais apeliacinės instancijos teismo sprendimams, kuriais konstatuojami konkurencijos teisės pažeidimai, iš esmės suteikia privalomąjį poveikį pareiškiant ieškinius dėl žalos atlyginimo tos pačios valstybės narės, kurioje ši institucija įgyvendina savo kompetenciją, teisme.
- 38 Konkrečiai kalbant, Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nenuginčijama prezumpcija dėl konkurencijos teisės pažeidimo buvimo.
- 39 Kadangi, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, konkurencijos teisės pažeidimo padarymas, žalos buvimas, priežastinis ryšys tarp šios žalos ir pažeidimo bei jį padariusio asmens tapatybė yra dalis būtinos informacijos, kurią nukentėjęs asmuo turi turėti, kad galėtų pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo (šiuo klausimu žr. 2022 m. birželio 22 d. Sprendimo *Volvo ir DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 60 punktą), darytina išvada, kad Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalis yra susijusi su vieno iš civilinės atsakomybės dėl konkurencijos teisės normų pažeidimų elementų egzistavimu ir todėl, kaip savo išvados 64 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, ji turi būti laikoma materialine norma.
- 40 Taigi, reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalis yra materialinė norma, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 22 straipsnio 1 dalį.
- 41 Kaip matyti iš šio sprendimo 34 punkto, siekiant nustatyti, kaip Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalis turi būti taikoma laiko atžvilgiu, antra, reikia patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija susidarė prieš pasibaigiant šios direktyvos perkėlimo terminui, ar ji vis dėlto ir toliau daro poveikį pasibaigus šiam terminui.
- 42 Šiuo tikslu reikia atsižvelgti į Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalies pobūdį ir veikimo mechanizmą (šiuo klausimu žr. 2022 m. birželio 22 d. Sprendimo *Volvo ir DAF Trucks*, C-267/20, EU:C:2022:494, 49 ir 100 punktus).
- 43 Kaip matyti iš šio sprendimo 38 punkto, šioje nuostatoje įtvirtinta prezumpcija, kad nacionalinės konkurencijos institucijos galutiniame sprendime arba apeliacinės instancijos sprendime konstatuotas konkurencijos teisės pažeidimas turi būti laikomas neginčijamai nustatytu nagrinėjant ieškinį dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo, pareikštą tos valstybės narės, kurioje ši institucija ir apeliacinė instancija įgyvendina savo kompetenciją, teisme po tokių sprendimų priėmimo.
- 44 Kadangi aplinkybė, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas nurodė kaip leidžiančią manyti, kad pažeidimas laikomas neginčijamai nustatytu nagrinėjant ieškinį dėl žalos atlyginimo, yra data, kai atitinkamas sprendimas tapo galutinis, reikia patikrinti, ar ši data yra ankstesnė už Direktyvos 2014/104 perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigą, nes ši direktyva per šį terminą nebuvo perkelta į Ispanijos teisę.
- 45 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad, viena vertus, 2001 m. sprendimas tapo galutinis priėmus 2010 m. lapkričio 17 d. *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimą. Kita vertus, 2009 m. sprendimas tapo galutinis po to, kai *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) priėmė 2015 m. gegužės 22 d. ir birželio 2 d. sprendimus. Taigi šie sprendimai tapo galutiniai prieš pasibaigiant Direktyvos 2014/104 perkėlimo terminui. Darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos situacijos yra susidariusios.

- 46 Todėl, atsižvelgiant į Direktyvos 2014/104 22 straipsnio 1 dalį, reikia konstatuoti, kad šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalis negali būti taikoma *ratione temporis* ieškiniams dėl žalos atlyginimo, pareikštiems po nacionalinių konkurencijos institucijų sprendimų, kurie tapo galutiniai prieš pasibaigiant šios direktyvos perkėlimo terminui.
- 47 Tokiomis aplinkybėmis šiuo atveju reikia išnagrinėti nacionalinę teisę, kaip ją aiškina kompetentingi nacionaliniai teismai, visų pirma atsižvelgiant į SESV 101 straipsnį, įgyvendintą Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsniu.

Dėl esmės

- 48 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 101 straipsnis, įgyvendintas Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsniu ir skaitomas atsižvelgiant į veiksmingumo principą, turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinės konkurencijos institucijos sprendime, dėl kurio panaikinimo buvo pareikštas ieškinys kompetentinguose nacionaliniuose teismuose, tačiau kuris tapo galutinis po to, kai jį patvirtino tie teismai, konstatuotą konkurencijos teisės pažeidimą ieškovas, pareikšdamas ieškinį tiek dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį, tiek dėl žalos atlyginimo pažeidus SESV 101 straipsnį, turi laikyti įrodytu, kol neįrodyta priešingai, taip perkeliant tame 2 straipsnyje apibrėžtą įrodinėjimo našta atsakovui, su sąlyga, kad tariamo pažeidimo, dėl kurio pareikšti šie ieškiniai, apimtis laiko ir teritoriniu atžvilgiu sutampa su tame sprendime konstatuoto pažeidimo apimtimi.
- 49 Pagal suformuotą jurisprudenciją lygiai kaip Sąjungos teisė nustato privatiems asmenims pareigas, ji taip pat sukuria jiems teises, kurios tampa jų teisiniu turtu. Šios teisės atsiranda ne tik tuomet, kai jos aiškiai nustatytos Sutartyse, bet ir dėl jose konkrečiai apibrėžtų pareigų, kurios nustatomos tiek privatiems asmenims, tiek valstybėms narėms ir Sąjungos institucijoms (2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Stichting Cartel Compensation ir Equilib Netherlands*, C-819/19, EU:C:2021:904, 47 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 50 Reikia priminti, kad SESV 101 straipsnio 1 dalis ir 102 straipsnis turi tiesioginį poveikį privačių asmenų tarpusavio santykiams ir sukuria teisės subjektams teises, kurias nacionaliniai teismai turi saugoti (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Skanska Industrial Solutions ir kt.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 24 punktą).
- 51 Visiškai SESV 102 straipsnio veiksmingumui ir ypač jame nurodyto draudimo veiksmingumui kiltų grėsmė, jei ne visi asmenys galėtų prašyti atlyginti žalą, jiems padarytą dėl įmonės piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, kuris gali apriboti arba iškreipti konkurenciją (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Skanska Industrial Solutions ir kt.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 25 punktą ir 2019 m. kovo 28 d. Sprendimo *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, 39 punktą).
- 52 Nacionaliniuose teismuose pareikštais ieškiniiais dėl žalos, padarytos pažeidus Sąjungos konkurencijos taisyklę, atlyginimo užtikrinamas SESV 101 straipsnio, visų pirma jo 1 dalyje įtvirtinto draudimo, veiksmingumas ir stiprinamos Sąjungos konkurencijos taisyklės, nes jie gali atgrasyti nuo dažnu atveju slaptų susitarimų ar veiksmų, kuriais ribojama ar iškraipoma konkurencija (šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Stichting Cartel Compensation ir Equilib Netherlands*, C-819/19, EU:C:2021:904, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 53 Kaip savo išvados 82 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, tas pats pasakytina apie ieškinius dėl negaliojimo, pareikštus pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį.
- 54 Vadinasi, kiekvienas asmuo turi teisę teisme remtis SESV 101 straipsnio 1 dalies pažeidimu, taigi ir įrodinėti SESV 101 straipsnio 2 dalyje numatytą pagal šią nuostatą draudžiamo kartelio ar veiksmų negaliojimą, taip pat prašyti, kad būtų atlyginta žala, jei tarp tos žalos ir kartelio ar veiksmų yra priežastinis ryšys (šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Stichting Cartel Compensation ir Equilib Netherlands*, C-819/19, EU:C:2021:904, 49 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 55 Kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, nacionaliniai teismai, kurie įpareigoti taikyti Sąjungos teisės nuostatas neperžengdami savo jurisdikcijos ribų, turi ne tik užtikrinti visišką šių teisės nuostatų veikimą, bet ir apsaugoti teises, kurias šios teisės normos suteikia privatiems asmenims. Šiems teismams patikėtas uždavinys užtikrinti teisinę apsaugą, kuri teisės subjektams kyla iš Sąjungos teisės nuostatų tiesioginio veikimo (2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Stichting Cartel Compensation ir Equilib Netherlands*, C-819/19, EU:C:2021:904, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 56 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnį visuose nacionaliniuose ar Sąjungos procesuose dėl SESV 101 ir 102 straipsnių taikymo pareiga įrodyti SESV 101 straipsnio 1 dalies ar 102 straipsnio pažeidimą tenka šaliai ar institucijai, pareiškusiai, kad būta tokio pažeidimo.
- 57 Nors Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnyje aiškiai reglamentuojama įrodinėjimo pareiga, įskaitant atvejus, kai ieškiniai dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį ir (arba) ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės pažeidimo, atlyginimo pareiškiami po to, kai nacionalinė konkurencijos institucija priima galutinį sprendimą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, vis dėlto Reglamente Nr. 1/2003 nėra nuostatų dėl šių sprendimų poveikio pareiškus šių dviejų rūšių ieškinius.
- 58 Nesant Sąjungos teisės nuostatų šioje srityje, taikomų *ratione materiae* arba *ratione temporis*, kiekviena valstybė narė savo teisinėje sistemoje turi nustatyti teisės reikalauti pripažinti sutartis ar sprendimus negaliojančiais pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį ir teisės į žalą, atsiradusios dėl SESV 101 straipsnio pažeidimo, atlyginimą įgyvendinimo taisyklės, įskaitant ir taisyklės, susijusias su nacionalinių konkurencijos institucijų galutinių sprendimų privalomu poveikiu pareiškus tokius ieškinius, su sąlyga, kad bus laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 28 d. Sprendimo *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, 42 punktas).
- 59 Taigi, ieškiniams, skirtiems dėl Sąjungos teisės tiesioginio veikimo kylančių asmenų teisių apsaugai užtikrinti, taikomos taisyklės neturi būti mažiau palankios už taisyklės, taikomas panašioms ieškiniams pagal nacionalinę teisę (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų naudojimasis pagal Sąjungos teisę suteiktomis teisėmis neturi tapti praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (2019 m. kovo 28 d. Sprendimo *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, 43 punktas).
- 60 Konkrečiai kalbant, šio sprendimo 58 punkte nurodytos taisyklės neturi daryti neigiamos įtakos SESV 102 straipsnio taikymo veiksmingumui ir turi būti pritaikytos prie konkurencijos bylų, kuriose iš principo reikia atlikti sudėtingą faktinę ir ekonominę analizę (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 28 d. Sprendimo *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, 44, 46 ir 47 punktai).

- 61 Kaip savo išvados 91 ir 92 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, pasinaudojimas teise į žalos atlyginimą dėl SESV 101 straipsnio pažeidimo taptų pernelyg sudėtingas, jei nebūtų pripažintas joks konkurencijos institucijos galutinių sprendimų poveikis civilinėse bylose dėl žalos atlyginimo arba dėl sutarčių ir sprendimų, draudžiamų pagal šį straipsnį, pripažinimo negaliojančiais.
- 62 Siekiant užtikrinti veiksmingą SESV 101 ir 102 straipsnių taikymą, be kita ko, pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį pareiškus ieškinius dėl negaliojimo ir ieškinius dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo, atlyginimo, pareikštus nacionalinei konkurencijos institucijai priėmus sprendimą, dėl kurio panaikinimo buvo pareikštas ieškinys kompetentinguose nacionaliniuose teismuose, tačiau kuris tapo galutinis po to, kai šie teismai jį patvirtino, ir kurio nebegalima apskusti įprasta tvarka, visų pirma reikia konstatuoti, kad bylose dėl tokių ieškinių, pareikštų tos valstybės narės, kurioje ši institucija įgyvendina savo kompetenciją, teisme, tai institucijai konstatavus, kad buvo padarytas konkurencijos teisės pažeidimas, laikoma, kad pažeidimas yra įrodytas, kol atsakovas neįrodo priešingai, su sąlyga, kad pažeidimo pobūdis, jo apimtis materialiniu, asmenų, laiko ir teritoriniu atžvilgiu atitinka tame sprendime konstatuoto pažeidimo pobūdį ir apimtį.
- 63 Tokiomis aplinkybėmis reikia manyti, kad, kiek tai susiję su tokiais bylomis, turi būti laikoma, kad ieškovas įrodė tokiam sprendime konstatuoto Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimo buvimą, kol neįrodyta priešingai, taip perkeliant Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsnyje apibrėžtą įrodinėjimo našta atsakovui, su sąlyga, kad tariamų pažeidimų, dėl kurių ieškinius pareiškė ieškovas, pobūdis, jų apimtis materialiniu, asmenų, laiko ir teritoriniu atžvilgiu atitinka tame sprendime konstatuoto pažeidimo pobūdį ir apimtį.
- 64 Be to, kai tokiam sprendime konstatuoto pažeidimo ir pažeidimo, dėl kurio pareikštas aptariamas ieškinys, vykdytojas, pobūdis, teisinis kvalifikavimas, trukmė ir teritorinė apimtis sutampa tik iš dalies, tokiam sprendime padarytos išvados nebūtinai yra visiškai nereikšmingos, bet, kaip savo išvados 97 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, jos yra faktinių aplinkybių, su kuriomis susijusios šios išvados, buvimo požymis.
- 65 Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar KN pavaldėtojai įrodė, kad jų situacija patenka į 2001 m. ir 2009 m. sprendimų taikymo sritį, visų pirma kad tariamų pažeidimų, dėl kurių jie pareiškė ieškinį dėl negaliojimo ir ieškinį dėl žalos atlyginimo po to, kai buvo priimti šie galutiniai sprendimai, pobūdis ir jų apimtis materialiniu, asmenų, laiko ir teritoriniu atžvilgiu atitinka tuose sprendimuose konstatuotų pažeidimų pobūdį ir apimtį.
- 66 Jei taip nėra ir tuose sprendimuose konstatuoti pažeidimai tik nedaug sutampa su pažeidimais, nurodytais KN pavaldėtojų pareikštuose ieškiniuose, tais sprendimais būtų galima remtis kaip faktinių aplinkybių, su kuriomis susijusios tuose sprendimuose padarytos išvados, buvimo požymiu.
- 67 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąją klausimą reikia atsakyti: SESV 101 straipsnis, įgyvendintas Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsniu ir skaitomas atsižvelgiant į veiksmingumo principą, turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinės konkurencijos institucijos sprendime, dėl kurio panaikinimo buvo pareikštas ieškinys kompetentinguose nacionaliniuose teismuose, tačiau kuris tapo galutinis po to, kai jį patvirtino tie teismai, konstatuotą konkurencijos teisės pažeidimą ieškovas, pareikšdamas ieškinį tiek dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį, tiek dėl žalos atlyginimo pažeidus SESV 101 straipsnį, turi laikyti įrodytu, kol neįrodyta priešingai, taip

perkeliant tame 2 straipsnyje apibrėžtą įrodinėjimo našta atsakovui, su sąlyga, kad tariamo pažeidimo, dėl kurio pareikšti šie ieškiniai, pobūdis ir jo apimtis materialiniu, asmenų, laiko ir teritoriniu atžvilgiu sutampa su tame sprendime konstatuoto pažeidimo pobūdžiu ir apimtimi.

Dėl antrojo klausimo

- 68 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 101 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jeigu ieškovas įrodo šio straipsnio pažeidimą, dėl kurio jis pareiškė ieškinį dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį ir ieškinį dėl žalos, patirtos dėl šio pažeidimo, atlyginimo, šiuose ieškiniuose nurodyti susitarimai, kuriais pažeidžiamas SESV 101 straipsnis, savaime yra niekiniai visa apimtimi.
- 69 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį šiuo straipsniu draudžiami susitarimai ar sprendimai savaime yra niekiniai.
- 70 Toks negaliojimas, kuriuo gali remtis visi, teismui yra privalomas, kai tenkinamos visos 101 straipsnio 1 dalyje numatytos sąlygos ir kai nagrinėjamam susitarimui nėra taikoma Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis. Kadangi SESV 101 straipsnio 2 dalyje numatytas negaliojimas yra absoliutaus pobūdžio, pagal šią nuostatą negaliojantis susitarimas nesukuria teisiųjų pasekmių jo šalims ir juo negalima remtis prieš trečiuosius asmenis. Be to, negaliojimas gali paveikti visas tokio susitarimo ar sprendimo pasekmes ir praeityje, ir ateityje (2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Courage ir Crehan*, C-453/99, EU:C:2001:465, 22 punktą).
- 71 SESV 101 straipsnio 2 dalyje numatytas savaiminis negaliojimas taikomas tik toms sutarties sąlygoms, kurios nesuderinamos su SESV 101 straipsnio 1 dalimi. Tokio negaliojimo pasekmės visiems kitiems susitarimo elementams nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Šias pasekmes turi įvertinti nacionalinis teismas pagal valstybės narės, kuriai priklauso, teisę (šiuo klausimu žr. 1983 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Société de vente de ciments et bétons de l'Est*, 319/82, EU:C:1983:374, 12 punktą).
- 72 Nacionalinis teismas pagal taikomą nacionalinę teisę privalo įvertinti galimo tam tikrų sutarties sąlygų pripažinimo niekinėmis pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį apimtį ir pasekmes visiems sutartiniams santykiams (1986 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *VAG France*, 10/86, EU:C:1986:502, 15 punktą).
- 73 Taigi SESV 101 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas savaiminis negaliojimas taikomas tik tiems susitarimo elementams, kurie draudžiami pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį. Visas susitarimas negalioja tik tada, kai šie elementai negali būti atskirti nuo paties susitarimo (šiuo klausimu žr. 1991 m. vasario 28 d. Sprendimo *Delimitis*, C-234/89, EU:C:1991:91, 40 punktą).
- 74 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: SESV 101 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jeigu ieškovui pavyksta įrodyti, jog padarytas šio straipsnio pažeidimas, dėl kurio jis pareiškė ieškinį dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį ir ieškinį dėl žalos, padarytos dėl šio pažeidimo, atlyginimo, nacionalinis teismas turi atsižvelgti į visas iš to kylančias išvadas ir remdamasis, be kita ko, SESV 101 straipsnio 2 dalimi pripažinti, kad visos su SESV 101 straipsnio 1 dalimi nesuderinamos sutarties nuostatos savaime negalioja, tačiau visas susitarimas negalioja tik tada, kai šie elementai negali būti atskirti nuo paties susitarimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas. Kitų šalių, kurios pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, išlaidos nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. SESV 101 straipsnis, įgyvendintas 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo 2 straipsniu ir skaitomas atsižvelgiant į veiksmingumo principą, turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinės konkurencijos institucijos sprendime, dėl kurio panaikinimo buvo pareikštas ieškinys kompetentinguose nacionaliniuose teismuose, tačiau kuris tapo galutinis po to, kai jį patvirtino tie teismai, konstatuotą konkurencijos teisės pažeidimą ieškovas, pareikšdamas ieškinį tiek dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį, tiek dėl žalos atlyginimo pažeidus SESV 101 straipsnį, turi laikyti įrodytu, kol neįrodyta priešingai, taip perkeliant tame 2 straipsnyje apibrėžtą įrodinėjimo našta atsakovui, su sąlyga, kad tariamo pažeidimo, dėl kurio pareikšti šie ieškiniai, pobūdis ir jo apimtis materialiniu, asmenų, laiko ir teritoriniu atžvilgiu sutampa su tame sprendime konstatuoto pažeidimo pobūdžiu ir apimtimi.**
- 2. SESV 101 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jeigu ieškovui pavyksta įrodyti, jog padarytas šio straipsnio pažeidimas, dėl kurio jis pareiškė ieškinį dėl negaliojimo pagal SESV 101 straipsnio 2 dalį ir ieškinį dėl žalos, padarytos dėl šio pažeidimo, atlyginimo, nacionalinis teismas turi atsižvelgti į visas iš to kylančias išvadas ir remdamasis, be kita ko, SESV 101 straipsnio 2 dalimi pripažinti, kad visos su SESV 101 straipsnio 1 dalimi nesuderinamos sutarties nuostatos savaime negalioja, tačiau visas susitarimas negalioja tik tada, kai šie elementai negali būti atskirti nuo paties susitarimo.**

Parašai.